

Katalin Kovács (Piliscsaba, Universitatea Catolică Péter Pázmány): *Aspirațiile externe ale lui Gabriel Bethlen în oglinda rețelei sale de agenți*

Gabriel Bethlen este principele transilvan aproape cel mai des menționat în literatura de specialitate. Pentru a ajunge la performanțele produse, avea nevoie de lansarea tuturor capacităților sale diplomatice. A echilibrat cu un talent excepțional între Poarta Otomană, Ungaria regală și curtea imperială. Pentru realizarea acestei bravuri avea nevoie de informații precise despre relațiile de puteri din Europa, trebuia să caute suporteri externi ai politicii sale, trebuia să dețină informații precise pe care le-a procurat prin agenții săi unguri și străini, care au rămas întotdeauna în umbră. A format o întreagă rețea de agenți externi, asupra funcționării căreia, până acum a trecut cu vederea literatura de specialitate, mulțumindu-se doar cu pomenirea diplomaților săi trimiși în Occident.

Istoria informațiilor, ale "agenților" și rețelelor de agenți este relativ nouă în știința istorică. În pofida faptului că rolul ambasadurilor în politica externă a stat în centrul cercetărilor și s-au publicat corespondențele diplomatice; tema rețelelor susținute de agenți este puțin cercetată. Această situație este certificată și de acele noi proiecte europene ale căror obiective constituie cercetarea acestei probleme.¹

În comunicarea mea fac analiza rolurilor jucate de câțiva agenți din Europa ale lui Gabriel Bethlen, integrându-se într-o rețea formată cu prudență, ca diplomații cu experiență și nobilii transilvani: László Cseffey, Ferenc Bornemisza, Ferenc Liszti, Márton Zeller, și negustorul venețian de origine olandeză Daniel Nijs.²

Agenții lui Bethlen au împlinit mai multe roluri: au acționat ca soli, diplomați, bancheri, negustori, și studenți în aceeași persoană. Scopul meu nu este numai analiza separată a unor personaje ci mai degrabă cartografierea rețelei formate de aceștia. Fără a aspira la epuizarea completă a temei, voi alege doar câțiva dintre presupușii agenți ai principelui pentru a prezenta ca exemple reprezentative. Punctul de pornire al analizei mele este peregrinarea lui Péter Bethlen și a tovarășilor săi, urmărind această filieră am descoperit pe agenții mai sus numiți.

¹ Vezi proiectul de cercetare desfășurată în perioada 2002-2007 *Double Agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe* sau seria de volume din 2006-2007 intitulată „*Cultural Exchange in Early Modern Europe*”.

² Bethlen ar fi solicitat serviciile sale bancare, astfel susținând studenții transilvani trimiși la Padova. Literatura de specialitate încă nu s-a ocupat de relațiile acestuia cu principele.